

Interview over VERGEVING met Willem Glaudemans

De ziel zoekt heelwording

“Vergeven is het opgeven van alle hoop op een beter verleden.”

Dr. Willem Glaudemans

Willem Glaudemans (1954) is bekend geworden als medevertaler van ‘Een Cursus in Wonderen’ en ‘De Nag Hammadi-geschriften’.

Zelf schreef hij ‘Het nachtblauwe boek’ (twee sprookjes), ‘Kortstondig bestendig’ (gedichten) en ‘Het wonder van vergeving’ (werkboek).

Verder ontwikkelde hij het *Talentenspel*, waar hij momenteel een boek over aan het schrijven is. Regelmatig geeft hij lezingen, trainingen, cursussen en workshops over vergeving, het talentenspel en het ontdekken van je levensmissie. In zijn eigen praktijk in Utrecht werkt hij individueel met mensen.

Op 15 en 16 november is Willem Glaudemans in Zutphen voor een bijeenkomst met dr. Azmayesh rond het thema **Een bijzondere ontmoeting: de innerlijke weg van het christendom en de islam** (zie agenda).

Het wonder van vergeving, Deventer 2002

Meer informatie: www.talentenspel.nl

Nadenkend over de titel van het boek ‘Het wonder van vergeving’ vroeg ik mij af hoe dit wonder wordt bedoeld. Een wonder in de zin van ‘het valt je wel of niet toe’, een wonder waarop je kunt hopen of voor kunt bidden of is dit wonder ook een handje te helpen? Het antwoord is bevestigend: we kunnen dit wonder ervaren als we ervoor kiezen.

Je denkt vast niet op een dag: ik ga nu eens een boek over vergeving schrijven?

“Vergeving is voor mij altijd essentieel geweest. Het ligt aan de basis van alles waar ik mee bezig ben geweest, of dat nu de Nag Hammadi-geschriften* zijn, het Talentenspel of Een Cursus in Wonderen**. Als een rode draad loopt vergeving er doorheen. Eigenlijk begon het in 1985 bij Elisabeth Kübler-Ross bij wie ik toen twee keer een workshop volgde. Hoe ik daar kwam kan ik nog steeds moeilijk verklaren. Het was een soort innerlijke drang, alsof er een hand in mijn rug was die mij er naartoe duwde. Meer bewust ging het daar vooral over mijn vader, die vier jaar daarvoor overleden was en die mij mijn hele leven gepest heeft. Hier lag een groot issue voor mij. Ik had geen idee hoe ik er mee om moest gaan, maar bij Kübler-Ross heelde het gewoon. Ik weet niet of je wat zij deed een vergevingssessie kon noemen. Ik heb mijn vader daar aanwezig gevoeld en op een bepaalde manier hem zijn dingen terug kunnen geven. De zoektocht die ik daarvoor had is toen geëindigd, mede door de sterke Godserving die ik er beleefde, de uitstorting van liefde die ik mocht ontvangen. Ineens voelde ik hoe de mens bedoeld is en wat hij dus in essentie is. Daarvoor twijfelde ik aan mezelf, aan alles en iedereen, dat is toen helemaal gestopt. Het hele vergevingsverhaal is daar begonnen.”

“Een aantal jaren daarna kwam Dr. Edith Stauffer naar Nederland, een vooraanstaande vrouw in de psychosynthese die ook een boek over vergeving heeft geschreven***. Ik maakte hier kennis mee, net als met ‘Een Cursus in Wonderen’ waarin vergeving een centraal thema is. De methodiek van Stauffer vond ik mooi, maar ik miste er een aantal elementen in. Het meest wezenlijke dat ik miste was wat ik het ‘ont-schuldigen’ noem, wat ik als de kern van vergeving zie. Zo verzamelde ik in de loop van de jaren de inhoud van mijn boek door me te verdiepen, er mee bezig te zijn en vooral door met mensen in mijn praktijk te werken rond vergevingsthema’s.

Veel mensen wilden er meer over weten. Het werd tijd om er een boek aan te wijden. Ik had inmiddels zoveel materiaal verzameld en ervaring opgedaan dat het boek er in vier maanden was. “

Ont-schuldigen, leg eens uit?

“Ont-schuldigen is niets meer dan ‘de schuld eraf halen’. Wanneer er echt sprake van vergeving is, kijk je niet meer met de ogen van schuld. Dat bleef er bij Stauffer altijd nog een beetje in zitten. Een belangrijk element dat ik wel van haar heb overgenomen is de oefening van het loslaten van verwachtingen. Deze oefening zal ik beschrijven en kun je altijd doen (zie blauwe kader). De oefening helpt je om je beeld te veranderen. Daarna moet je wel verder gaan naar het ont-schuldigen. Dat is vooral het idee van dader-slachtoffer loslaten. Uiteindelijk kan er namelijk alleen maar een dader zijn als er aan de andere kant een slachtoffer is. Op het moment dat je het besluit neemt, dat is echt een besluit, dat je geen slachtoffer meer bent, dan maak je de ander ook vrij van het dader zijn. Het hele verhaal houdt dan op. Het verhaal dat je soms tientallen jaren in zijn greep heeft gehouden.”

Dat kan ook een heel mentaal gebeuren zijn.

“Ja, daar is ook niks op tegen. Mits het daarna als het ware verder in kan dalen. Als het alleen een celebrale exercitie blijft is het een stuk minder effectief. Maar het is een misvatting om te denken dat je per sé heftige emoties moet uiten opdat de vergeving zal slagen. Dat is niet waar. Stauffer zegt, vanuit haar achtergrond, dat je alles moet externaliseren, eruit moet gooien, op moet ruimen om het uit je systeem te halen. Dan krijg je dat werk met rubberen slangen en telefoonboeken en zo. Heb ik ook wel gedaan, maar door ‘Een Cursus in Wonderen’ ontdekte ik dat deze manier helemaal niet nodig is. Het kan namelijk ook een bevrijding zijn om bij de subtielere emoties te komen die onder deze boosheid of woede liggen. Ik kan mij overigens wel voorstellen dat in bepaalde situaties, bijvoorbeeld als mensen nooit boos hebben mogen of kunnen zijn, deze emoties eerst geuit moeten worden. Als dat thema eroverheen ligt, dan is het belangrijk dat iemand gewoon een keer in zijn leven de ervaring heeft van boos zijn. Maar ik ga dat niet opwekken. Ik respecteer daarin de grenzen van iemand. Mijn ervaring is echter dat het bij de meeste mensen helemaal niet nodige is en dat het proces veel subtieler is. Er komen wel degelijk emoties bij kijken, maar die zijn niet de voorwaarde voor een ‘geslaagde vergeving’.”

Is jouw aanpak in vergelijking met laten we zeggen de ‘telefoonboekenmethode’ meer een bewustzijnsweg te noemen?

“Het is absoluut een bewustzijnsweg en het gaat ook met emoties gepaard. Er worden zeven stappen gezet (zie toelichting: de zeven stappen van vergeving) Er zijn zeven ingangen tot vergeving die elk voor zich kunnen leiden tot de mooiste ervaring van mensen die zij en

die ik mogen meemaken: écht de onschuld zien van de ander. Dan ben je aan het verhaal voorbij, zie je de onschuld van de ander en dan betekent dat dat je ook de onschuld bij jezelf hebt gevonden, anders kun je hem niet bij de ander zien. Mensen zeggen dan vaak bijzondere dingen als *‘ik zie het nu, zij kon niet van zichzelf houden en daarom kon ze niet van mij en de kinderen houden’* of *‘het verhaal verdampt ik kan het niet meer terugvinden in mezelf’*. Dan weet je dat de vergeving geslaagd is. En daarom spreek ik over *‘het wonder van vergeving’*. Niet het wonder in de zin van ‘het valt je toe’, maar zoals het ook altijd in ‘Een Cursus in Wonderen’ naar voren komt: er vindt een plotselinge omslag plaats. De omslag van angst naar liefde of van schuld naar onschuld. Dat heeft alles met onze diepere waarneming te maken. Zo’n omslag is een wonder, een innerlijk wonder. Het is iets waar ook *genade* bij komt, maar tegelijkertijd kunnen we er zelf een heleboel aan doen. In die zin kun je dus zeker van een bewustzijnsweg spreken. We kunnen onszelf ontvankelijk maken, we kunnen bereid zijn, we kunnen stappen zetten die uiteindelijk maken dat we de bevrijding kunnen gaan ervaren van de vergeving. Als je ziet dat vergeving bij jezelf ligt, dan is dat een bevrijding. De ander kun je niet veranderen, die heb je niet in de hand, jezelf wel, dáár kun je wat doen. Als je dat door hebt, is vergeving niet meer moeilijk, met dit inzicht is het voornaamste werk gedaan.”

Wanneer komen mensen naar je toe?

“Meestal als mensen komen voor een vergevings-sessie dan zijn ze er al een hele tijd mee bezig. Het begint dus niet als ze hier door de deur komen. Soms is het zo groot dat het hun leven beheerst en kost het ze enorm veel energie om het leven vol te houden. Ze zijn namelijk door hun haat, wraak of verwijt zichzelf aan het vergiftigen. Als dat doordringt zijn mensen ineens zeer gemotiveerd om te zeggen “en nu wil ik er écht mee stoppen. Ik zie dat het niet werkt, dat het me ondermijnt.” Vaak houdt het mensen ook tegen in het doen van wat ik hun levensmissie noem. Ik kom het dus ook veel tegen bij het spelen van het Talentenspel. Vergevingsissues spelen voor veel mensen een rol in de relatie met ouders, broers, zussen, partners, ex-partners, leraren, noem maar op. Sommige mensen hebben al behoorlijk veel voorwerk gedaan en dan >>

nog zijn ze verbaasd over wat er nog allemaal zit. Zogenaamd opgeruimde dingen blijken soms helemaal niet opgeruimd te zijn. Het heeft vaak vele lagen.”

Waar ligt de grootste knoop; rechtvaardigheid?

“Bij vergeving gaat het eigenlijk altijd over grensoverschrijdingen. Op enige manier zijn je grenzen overschreden. Er is iets gebeurd op fysiek, emotioneel of op een ander niveau, waardoor iemand in jouw ruimte is gekomen en die had daar niet mogen komen. Het gaat meer over grenzen dan over rechtvaardigheidsgevoel. Als iemand zich slachtoffer voelt, kan hij bij wijze van spreken niet meer zijn eigen ruimte bewonen. Dan moet eraan gewerkt worden dat diegene die ruimte weer kan gaan innemen, met zijn eigen energie. De eigen verantwoordelijkheid moet weer teruggenomen en die van de ander teruggegeven worden. Bij incestervaringen bijvoorbeeld, gaat het vaak over een verantwoordelijkheid die bij het slachtoffer is neergelegd en die moet worden teruggegeven aan de dader. Als dit helder is kan iemand weer zijn plek innemen en in zijn eigen energie gaan staan en niet meer slachtoffer zijn. Dat zijn de grootste omslagen. Als je naar de diepere verlangens en verwachtingen kijkt van mensen dan hoor je ze zeggen *‘ik had liever gehad dat jij mijn grenzen had gerespecteerd, maar dat deed je niet’*. Dat heeft alles met respect, liefde en de onvoorwaardelijkheid van liefde te maken. Rechtvaardigheid heeft niets met vergeving te maken. Dan blijf je een schuldige aanwijzen en jezelf als onschuldige zien. Hiermee zet je jezelf gevangen. Uiteindelijk wordt zelfs God in de beklagdenbank gezet: dit kan niet, dit is zó onrechtvaardig, waarom heeft God hier niet opgetreden? Wat je doet is dat je het op God gaat projecteren en hoopt dat hij een klap uitdeelt terwijl je dus zélf moet gaan vergeven. *‘Laat mij de wrake, spreekt de Here’* staat in de Bijbel. Als je het goed begrijpt zeg je: “Oké, ik ga niet meer zelf wraak nemen, ik laat het aan God over. Maar God doet het niet, het is een God van liefde, God neemt geen wraak. Hij laat het over aan mij in de hoop dat ik leer vergeven.” Zo overstijgt je het begrip rechtvaardigheid. Rechtvaardigheid bergt altijd de mogelijkheid in zich om de ander te beschuldigen, vanuit een ‘gerechtvaardigde’ positie. Ik denk alleen in termen van ‘iedereen mag tot zijn recht komen’. In het Talentenspel zit ook de rechter. In zijn vervorming gaat de rechter op rechtvaardigheid staan. Maar het zou er over moeten gaan dat ieder zijn rechtmatige plek krijgt, zijn authentieke

plaats in het leven.”

Kun je vergeving krijgen?

“Nee, vergeven doe je altijd zelf en voor jezelf. Het gaat niet over de ander. Vergeving krijgen is eigenlijk iets dat niet bestaat. Er is hooguit sprake van twee parallelle processen: de één die zichzelf vergeeft en de ander die in zichzelf zijn beelden over de ander loslaat. Door het ene proces, als het zogenaamd over de ander gaat, kom je uiteindelijk ook vanzelf bij het andere proces: door het zien van de onschuld van de ander ervaar je je eigen onschuld. Dit geldt precies zo bij de zelfvergeving. Hier ben je dader en slachtoffer tegelijk, maar de stappen zijn hetzelfde. En als je daar de onschuld ziet van jezelf is het ook klaar. Dat is uiteindelijk waar het op neer komt, de vorm is anders, maar in principe heb je de ander er niet bij nodig. Hoewel het ego wel graag zijn verhaal kwijt wil. Het ego moet even kunnen zeggen ‘ja maar jij hebt dat en dat en dat niet goed gedaan’. Dat vindt het ego heerlijk en het moet ook gebeuren. Vervolgens kun je dan de omslag maken.”

Kun je een ander vergeven?

“In principe kun je de ander niet vergeven. Mijn moeder heeft het zichzelf altijd kwalijk genomen dat de opvoeding van ons niet gelukt was. En wat ik dan ook zei, “ma ik neem je niks kwalijk”, zij kon het niet ontvangen, omdat ze zichzelf niet kon vergeven. Dit laat heel duidelijk zien dat je vergeving niet kunt geven en dus ook niet van een ander kunt krijgen. Als hij niet aangenomen kan worden, houdt het namelijk op. Overigens kan het wel helpen in bepaalde situaties als de ander “ik vergeef het jou” zegt, maar het blijft altijd een innerlijk proces. Zowel het aannemen als het zelf ontschuldigen. Wat mooi is in ‘Een Cursus in Wonderen’ is dat geven en ontvangen één zijn, één geheel, één proces. Je bent tegelijkertijd dader en slachtoffer. De grootste omslag vindt plaats als je los kunt laten dat de ander de grote boosdoener is. Als je hieraan vasthoudt, gaat het niet werken. Je komt dan telkens weer in je leven dezelfde situaties tegen. In je relatie, op je werk, overal en dan denk je wel eens: wanneer valt nou het kwartje? Het gaat niet om de situatie *buiten jou*, maar over iets *binnenin jou*. Als je dat ziet, dan gaat het snel.”

Is biografiewerk hierin belangrijk?

“Dat kan soms behulpzaam zijn. Iemand komt met een situatie die met zijn partner te maken heeft en dan ineens komt er ‘ploef’, uit het niets, de vader achter vandaan. Dan zie je dat daar, in die relatie met vader precies hetzelfde gebeurde. Als je hem, waar het begon, kunt vergeven, dan gaan de anderen die er in dezelfde lijn op volgden vanzelf. Mensen blijven in zulke herhalende patronen steken, omdat de ziel zoekt naar heelwording. Er is natuurlijk dat

klassieke voorbeeld van dat vader alcoholist is, man ook, nieuwe partner weer. Laatst had ik hier een vrouw die een dominante moeder had die als ze ziek was alles liet vallen, en haar dochter de boel op liet knappen. Dit patroon van verantwoordelijkheid op je nemen terwijl je het niet moet doen, komt ze nu nóg overal tegen, in haar werk, in haar relaties, met haar kinderen. Uiteindelijk werd ook haar baas weer ziek en die vroeg haar de leiding te nemen... Als je dat patroon herkent, kun je het stoppen. Dan kun je kiezen: iets anders gaan doen of nu écht de leiding gaan nemen, maar dan niet vanuit die secundaire positie. De ziel geeft je net zolang vergelijkbare situaties totdat je het gaat zien en kunt gaan vergeven. Op die manier wordt dan de laatste *herhaalsituatie* een *herstelsituatie* in plaats van een repeterend trauma. Als je er bewust bij bent dan komt er het moment waarop je kunt ontwaken. De ziel wil heel worden en als het proces van vergeving geklaard is, gaat het zich uitbreiden. Het stoot tegen dingen aan die nog niet heel zijn. Maar wat opgeruimd is, is ook echt weg en komt niet meer terug. Toen ik het autoritaire stuk met mijn vader had opgeruimd, merkte ik daarna dat het óók weg was bij de anderen waarop ik het had geprojecteerd. Dat is ook een wonder: "hé, het is niet meer terug te vinden". Het is een bevrijding. Vergeving breidt zich uit omdat liefde zich uit wil breiden."

Is vergeving het ultieme loslaten?

"Er zijn ook vormen van loslaten die niet via vergeving gaan. Denk maar aan het sterven, wat ook een loslatingsproces is. Loslaten is niet vergeving, vergeving is wel loslaten. Maar let op: wij kunnen niet *bewust* loslaten. Net als dat wij niet *bewust* kunnen vergeten. Als je zegt 'vergeet dit' dan ga je het juist onthouden. Wat je doet in een vergevingsproces is alle voorwaarden scheppen waarop het *jou* loslaat. Het verdwijnt uit je systeem. Dan is het over. Daarom vind ik loslaten altijd een listige term omdat het suggereert dat *jij* het doet, dat het iets heel actiefs is. Het actieve is er wel, maar zit hem in de voorbereiding het ontvankelijk maken. En bovendien, vergeving is bovenal een keuze: ik wil niet langer hier aan lijden; ik wil niet langer het slachtoffer zijn hiervan. Daar is het keerpunt."

En dan?

"De ultieme vorm van vergeven is 'vergeven voorkomen'. Dan voorkom je dat het in je systeem terecht komt. Je stapt niet meer in het verhaal, in het drama, je blijft er buiten. Als je ten diepste hebt ervaren, weet, wie je zelf bent, je je diepste innerlijke kracht hebt ervaren, kan niets je meer raken. Er kan dan van alles gebeuren, maar het komt niet meer zo binnen dat je in beschuldigingen en veroordelingen stapt. Als je niet die innerlijke kracht hebt gevonden, dan heb je een muur om je heen en alles wat er tegenaan komt doet zeer. Elk oordeel, elk ding dat er gebeurt, voel je. Op het moment dat je daar doorheen bent en weet dat je feitelijk niets kan gebeuren, ontstaat er niet meer iets dat uit kan groeien en weer weggenomen moet worden. Er is een verhaal van een boeddhistische monnik die werd gemarteld door onder een druppelende kraan te worden gezet. >>

Oefening in het loslaten van verwachtingen

Om tot acceptatie te komen, kan de volgende oefening helpen.

- 1
Ontspan je.
- 2
Neem de persoon of de situatie in gedachten die jou nu dwarszit, waar je negatieve gevoelens over hebt. Kijk hier specifiek naar. Wat verlangde je van de ander wat hij/zij niet gegeven heeft?
- 3
Spreek die verwachtingen uit naar de persoon in je geest, eventueel met de gevoelens die ze in je oproepen. Nogmaals, de werkelijke persoon is hierbij niet aanwezig, het is een innerlijk proces van schoonmaak.
- 4
Draai dan elke verwachting om. Formuleer hem op een positieve manier, zodat je komt bij de onderliggende wens. Zeg niet: Ik had liever gehad dat je me *niet geslagen* had, want ons onbewuste kan het woord *niet* niet verstaan. Maar zeg: Ik had liever gehad dat ik me *veilig kon voelen* bij jou, dan kom je bij je echte verlangen.
- 5
Laat dan de verwachting los, door deze uitspraak:

Ik had liever gehad dat je X of Y had gedaan, maar dat deed je niet, of dat kon je niet, dus ik geef die verwachting over jou op. Ik laat hem hier en nu los.
- 6
Maak een armgebaar terwijl je dit zegt, dat uitdrukt dat je de verwachting van je afzet, loslaat, laat gaan, weggooit. En adem het uit, zucht erbij. Poeh!

Om dit makkelijk te onthouden noemen we dit het lie-ma-du-poeh-systeem: Ik had LIEver gehad dat jij, MAAR dat deed je niet, DUS ik laat die verwachting nu los. POEH!

Het is een methode waarbij de meeste mensen na twee tot drie uur knettergek worden. Na drie dagen onder die kraan te hebben gestaan wordt de monnik er onderuit gehaald en is er niks met hem aan de hand. Ze vroegen hem hoe hij dit voor elkaar kreeg. De monnik antwoordde: "Ik heb elke druppel als de eerste gezien". In het proces van vergeving zie je dat er een stapeling is. Het begon met een irritatie, er kwam er één bovenop en nog één en nog één. Als je daarentegen elke situatie als een nieuwe ziet, wordt het geen groeiend gezwel."

Vergeving is een bewustzijnsweg; dus niet voor iedereen weggelegd?

"Vergeving is geen elitair gedoe. Iedereen heeft ermee te maken. Ik heb ook met mensen in de gevangenis gewerkt, met heel jonge en heel oude mensen. Mijn generatie heeft in de opvoeding meegekregen dat vergeving moet, maar er werd niet bij verteld hóe. Dat zijn we nu wél aan het leren. En als je dat leert, gaat het je hele leven mee en wordt het een stuk van je levenshouding. De oefening van het loslaten van verwachtingen is een belangrijke, die je altijd paraat kunt hebben. Als je je geïrriteerd voelt, kijk je naar je gevoelens, die houd je er niet onder, maar die gevoelens hebben niet het laatste woord! Je gaat niet mee in het drama. Doe die oefening en met het uitspreken ervan is het meestal al klaar. Je zou dan eigenlijk tegen die ander, die de irritatie veroorzaakte, moeten zeggen: "dank je wel. Er was blijikbaar nog wat opruimwerk te doen". "

Hoe ziet de toekomst eruit?

"Ik zie een toename van bewustzijnsontwikkeling, ook een toename van liefde. Ik zie meer mensen een spiritueel pad gaan, daar bewust voor kiezen. Ik denk dat we altijd een principiële keuze hebben: gaan we mee met het ego of gaan we mee met de liefde? Als je meer mensen in je omgeving de ego-kant op ziet gaan, dan word je daardoor uitgenodigd om te onderzoeken wat jÓuw keuze is. Waar wil ik iets aan toevoegen, aan de angst in de wereld of aan de liefde? Die keuze is er altijd, in elke situatie. Ik geloof dat er steeds meer mensen opschuiven naar hun authentieke, wezenlijke plek van waaruit zij hun licht kunnen laten stralen om zo de ander de gelegenheid te geven om ook hún plek in te nemen en te gaan stralen. Ik geloof dat er steeds meer mensen ontwaken. En bovendien gaat het steeds sneller. Er lijkt een soort tijdsverdichting plaats te vinden. De kinderen die nu op aarde komen hebben dingen bij zich die wij ons nog moeizaam moesten verwerven. Je hoort deze kinderen dingen zeggen, wijsheid verkondigen, die wij ons nog maar net eigen hebben gemaakt. Maar ook bij jezelf zie je dat het steeds sneller gaat. Je kunt merken dat je geholpen wordt in je bewustzijn.

ZEVEN INGANGEN TOT VERGEVING

- 1 Ik ben bereid af te zien van wraak en vergelding; ik kies voor acceptatie.
- 2 Ik ben bereid af te zien van haat en wrok; ik kies voor innerlijke gezondheid en vrede.
- 3 Ik ben bereid af te zien van slachtofferschap; ik neem verantwoordelijkheid en kies voor mijn innerlijke kracht.
- 4 Ik ben bereid af te zien van veroordeling en beschuldiging; ik ben bereid onschuld te zien.
- 5 Ik ben bereid af te zien van valse zelfbeelden; ik kies voor mijn onkwetsbaarheid.
- 6 Ik ben bereid af te zien van ongelijkwaardigheid; ik kies voor verbinding in wederkerigheid.
- 7 Ik ben bereid af te zien van afgescheidenheid; ik open me voor de bewustwording van eenheid.

Er gebeurt steeds meer in steeds minder tijd. Er is sprake is van een soort *celestial speed-up*. Vergeving is daarin een basisvoorwaarde. Als je niet kunt vergeven wordt het lastig om mee te gaan in het geheel. Het is één van de middelen die we hebben om ons voor te bereiden op de toekomstige tijd."

Tot slot

Momenteel is Willem Glaudemans bezig met een boek over het Talentenspel, maar ook met een artikel over het jaar 2012 en wat we denken dat er dan gaat gebeuren. Dit zal verschijnen in het boek *Welkom in 2012* bij uitgeverij Tattwa. Verder schrijft hij het voorwoord voor het nieuwe boek van de soefimeester Dr. Seyed Azmayesh, dat de titel 'Crucifixion: fact or fiction' draagt. Het gaat over de kruisiging van Jezus en hoe volgens Azmayesh uit allerlei documenten blijkt dat Jezus niet zelf aan het kruis hing, maar een ander. Volgens de Nag Hammadi-geschriften zou Jezus erbij hebben gestaan en hebben gezegd: "Kijk niet daar, want dat ben ik niet". Willem Glaudemans: "Nog even los van of dit zo is gebeurd, dat vind ik minder interessant, maar dit is precies waar dit hele gesprek over ging. Je zou kunnen zeggen dat Jezus' ego is gekruisigd, maar dat zijn wezen onaangeraakt bleef." <<

Door: Onno van Lith

* *Nag Hammadi-geschriften heeft Willem Glaudemans samen met Jacob Slavenburg vertaald*

** *Helen Schucman, 'Een Cursus in Wonderen'*

*** *Dr. Edith Stauffer, 'Over liefde en vergeving'*